

Forslag

til

Lov om ændring i lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler.

Fremsat den 20. november 1962 af *undervisningsministeren*.

I lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 214 af 21. maj 1960, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 indføres som nyt stk. 5:

„*Stk. 5.* Knyttes der 8. hovedskoleklasse og 9. klasse til en friskole, ydes der også til disse klasser statstilskud efter reglerne i denne lov. Undervisningsministeren bemyndiges til efter samme regler at yde tilskud til 10. klasse knyttet til en friskole“.

2. I § 6 indføres som nyt stk. 6:

„*Stk. 6.* Oprettes der realafdeling ved en friskole, kan der efter undervisningsministerens bestemmelse ydes tilskud hertil efter reglerne i denne lov i de 3 år, realafdelingen er under opbygning“.

3. I § 6 indføres som nyt stk. 7:

„*Stk. 7.* Undervisningsministeren er bemyndiget til at godkende, at der i tilknytning til friskoler som en forsøgsordning oprettes særlige klasser for børn under den undervisningspligtige alder“.

4. I § 7 indføres som nyt stk. 5:

„*Stk. 5.* Såfremt der i henhold til § 6, stk. 7, er godkendt oprettelse af klasser for børn under den undervisningspligtige alder, ydes lærerlønstilskud hertil efter de for friskolerne i øvrigt gældende regler.“

Undervisningsmin. 5. kt. j. nr. 450-1962.

5. I § 8, stk. 1, ændres ordene:

„samt i 8. og 9. klasse“ til „samt i 8., 9. og eventuelt 10. klasse“.

6. I § 8, stk. 2, indføres som nyt punktum:

„Såfremt der er oprettet klasser for børn under den undervisningspligtige alder, medregnes disse ikke i elevtallet.“

7. § 10 affattes således:

„**§ 10.** Efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen udreder pension til ledere af og lærere ved

- 1) de i denne lov omhandlede skoler og tilsvarende skoler på Færøerne,
- 2) de i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. omhandlede efterskoler,
- 3) de i samme lov omhandlede ungdomsskoler,
- 4) statsanerkendte eksamenskursus, knyttet til en friskole eller en efterskole.

Stk. 2. Endvidere udreder kassen enkepension og børnepension til efterladte efter de i stk. 1 nævnte ledere og lærere.

Stk. 3. De nærmere regler om optagelse af medlemmer, beregning af medlemsbidrag, fastsættelse af lønningsindtægt, pensionsberegning og -udbetaling m. v. fastsættes i en vedtægt for efterlønskassen, der skal stadfæstes af undervisningsministeren og finansministeren. Efterlønskassen oppebærer tilskud fra statskassen efter nærmere i vedtægten fastsatte bestemmelser.

Stk. 4. Statstilskud til de i stk. 1 nævnte skoler og kursus er betinget af, at de ved skolen eller kursus ansatte personer, der ifølge efterlønskassens vedtægter kan optages i efterlønskassen, er indmeldt i denne eller over for undervisningsministeren har godtgjort, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.“

8. § 11 affattes således:

„§ 11. Den af efterlønskassen ydede pension beregnes efter de i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd fastsatte retningslinier. Pensionen kan ikke beregnes i forhold til en højere løn end den i lov om lønninger m. m. til folke-

skolens lærere fastsatte lønning for skoleinspektører (lovens 6. lønningsklasse).

Stk. 2. For medlemmer, hvis pensionsret er blevet aktuel inden 1. april 1958, beregnes pensionen efter de hidtil gældende regler. Adgang til pension efter disse regler kan endvidere indrømmes efter overgangsregler, svarende til de i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd fastsatte.

Stk. 3. For medlemmer, der var indtrådt i efterlønskassen inden 1. april 1947 og på dette tidspunkt var fyldt 30 år, fastsættes der i vedtægten nærmere bestemmelser om reduktion af pensionen.“

Bemærkninger til lovforslaget.

I bemærkningerne til § 2 i forslaget til lov af 18. maj 1960 om ændring af friskoleloven, jfr. Folketings Tidende 1959-60, tillæg A, sp. 2887-88, blev det bebudet, at der ville blive fremsat forslag om ændring af lovens afsnit IV, pensionsordningen, når man havde fuldført den ændring af vedtægten for efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen, som de ændrede lønnings- og pensionsbestemmelser for tjenestemænd havde nødvendiggjort.

Lovændringerne tager navnlig sigte på at udelade de nuværende detaljerede regler om pensionsforholdene, idet disse naturligt hører hjemme i den for efterlønskassen godkendte vedtægt, der er udarbejdet og godkendt efter samme principper som vedtægterne for andre statsunderstøttede pensionskasser. Det foreslås derfor, at loven alene angiver rammerne for pensionsordningen, ligesom f. eks. de tilsvarende afsnit i bekendtgørelse af 16. maj 1959 af lov om folkehøjskoler og landbrugsskoler og i bekendtgørelse af 4. juni 1959 af lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. v.

Da der efter den sidste ændring af friskoleloven blev indført adgang til i visse tilfælde at yde tilskud til en skolelederløn svarende til den løn, den pågældende efter sin tjenestealder ville oppebære som skoleinspektør, har man endvidere fundet det påkrævet at forhøje den lønningsindtægt, hvortil der højst kan beregnes pension, fra overlærerløn (lærerlønningslovens 4. lønningsklasse) til skoleinspektør-løn (lærerlønningslovens 6. lønningsklasse).

Det foreslås endvidere, at nogle bestemmelser, der nu findes i lov nr. 202 af 16. juni 1962 om stats-

tilskud til private realskoler og som tekstanmærkning til finansloven, optages i friskoleloven.

Endelig stilles på grundlag af henvendelser fra en række friskoler forslag om, at der gives mulighed for forsøgsmæssig oprettelse af klasser for børn under den undervisningspligtige alder med ret til lærerlønstilskud.

Til de enkelte bestemmelser i lovforslaget bemærkes i øvrigt følgende:

Til 1.

Det er loytekniisk mest korrekt, at den hjemmel, der nu findes i lov nr. 202 af 16. juni 1962 om statstilskud til private realskoler om ydelse af tilskud efter friskoleloven til 8., 9. og eventuelt 10. klasser, knyttet til en friskole, overføres til friskoleloven. De tilsvarende bestemmelser i loven af 16. juni 1962 vil ved førstkommande lejlighed blive foreslået ophævet.

Til 2.

På tekstanmærkning nr. 23 til § 20 på finansloven for finansåret 1962-63 er der hjemmel til at udrede tilskud til nyoprettede 1. og 2. realklasser ved en friskole, svarende til 8. og 9. klasse, indtil det tidspunkt, da skolen har dimetteret første gang og derved opnået mulighed for tilskud som eksamensskole. Denne bestemmelse foreslås optaget i friskoleloven og under hensyn til, at der ved loven af 16. juni 1962 er tilvejebragt hjemmel til at yde tilskud til friskolernes 10. klasser, udvidet til også at omfatte 3. realklasse.

Til 3.

Ligesom inden for folkeskolen må det anses for ønskeligt, at der åbnes mulighed for et forsøgsarbejde, således at der kan indvindes erfaringer for, hvorledes arbejdet i klasser for børn under den undervisningspligtige alder bør tilrettelægges og afgrænses.

Formålet med sådanne klasser, der kun er tænkt for børn i det sidste år før optagelsen i 1. klasse, må være at søge at forberede børnene til den egentlige skolegang, derved at de gøres fortrolige med den daglige tilværelse i skolen. Forslaget har således et klart pædagogisk sigte.

Då der er tale om en forsøgsordning, vil oprettelse af sådanne klasser kun blive godkendt ved et begrænset antal skoler og alene under forudsætning af, at undervisningsplanen kan godkendes af ministeriet.

Til 4 og 6.

Når man ikke har stillet forslag om, at der ydes elevtilskud, men alene lærerlønstilskud til sådanne klasser, skyldes det, at man i forsøgsperioden ikke ønsker at give friskolerne en bedre tilskudsordning for disse klasser end den for folkeskolen gældende.

Til 5.

Ændringen er en konsekvens af bestemmelsen om, at der eventuelt kan ydes tilskud efter friskoleloven til 10. klasse ved en friskole.

Til 7.

Der er foretaget en ajourføring af lovhenvi-
sninger, og man har udeladt enkelte detailregler som uhensigtsmæssige i en lovtæst, da de nærmere regler om pensionsordningen naturligt hører hjemme i den for efterlønskassen gældende vedtægt, som er

udarbejdet under hensyntagen til de for de statsunderstøttede pensionskasser til enhver tid gældende regler.

Til 8.

Der henvises til bemærkningerne foran til 4. Specielt bemærkes, at bestemmelsen i lovens nuværende § 11, stk. 2, om bidrag til efterlønskassen fra fri- og efterskolerne med 2 kr. pr. elev har mistet sin betydning, efter at efterlønskassens økonomi er sikret.

Man har endvidere forhøjet den nuværende højeste grænse for pensionsberegningen fra overlærerløn til skoleinspektørøn; denne ændring hænger sammen med den i 1960 indførte bestemmelse om, at der til ledere af større friskoler efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse kan ydes tilskud i forhold til den lønning, som den pågældende efter sin tjenestealder ville oppebære som skoleinspektør i lærerlønningens 6. lønningsklasse.

Forslagets økonomiske konsekvenser.

For så vidt angår forslaget om tilskud til særlige klasser for børn under den undervisningspligtige alder, vil udgiften for statskassen andrage ca. 7.000 kr. pr. klasse med de pr. 1. oktober 1962 gældende lønsatser. På grund af ordningens forsøgsmæssige karakter vil der kun blive tale om at yde tilskud til et begrænset antal klasser.

Lovforslagets pensionsbestemmelser vil ikke umiddelbart medføre økonomiske konsekvenser for statskassen. Der vil dog i fremtiden kunne påregnes en mindre merudgift til pensionskassen som følge af, at der i visse tilfælde ydes pension i forhold til skoleinspektørøn. Det kan nævnes, at der for tiden gives tilskud i forhold til skoleinspektørøn til 9 friskoleledere.